

# HELIN-MARI ARDER - küpses kaua

KULTUUR JA ELU, K&E, veebruar 2004

"Vaikne hetk on muusika sünd, seal oma näo ta saab. Vaikses hetkes on muusika surm, seal tasa kustub ta..." mediteerib Helin-Mari Arder koos trioga oma lauljakarjääri esimesel debüütplaadil "Hetk vaikust".

Jõulumelus kõva meediakära saatel plaadilettidele potsatanute sekka poetus hiljukesi ka Helin-Mari Arderi ja tema trio "esimene lapsuke". Et tegu pole massidele mõeldud tootega, ei saanud sellest meediasündmust. 13 kõlavat lugu ei saa otseselt jazzi ega popmuusika lahtrisse liigitada. Helin-Mari sõnul on see lihtsalt muusika ja loodetavasti hea muusika eesti autoritelt eesti keeles eesti muusikute esituses. "Hetk vaikust" on ühe pala pealkiri, aga tegijate meelest ka väga kohane mõtlikku ja lüürilist meeleolu loovale plaadile. "Muusika on vaikus nootide vahel," on öelnud helilooja Claude Debussy. Helin-Mari arvabki, et helid pääsevad mõjule siis, kui nende vahel on ka ruumi, mis laseb neil heliseda.

Helin-Mari tuli ilmale päeval, mil ansambel Apelsin, kus mängib isa Jaan Arder, esines esimest korda avalikult televisioonis. 12. mail tähistatakse 30. sünnipäeva. Nii et meediamull noorest lauljatarist on suhteliselt eksitav, naerab Helin-Mari, kes muusikuna on nähtaval olnud üürikesed kolm aastat.

Jazzmuusika eeldab Helin-Mari arvates teatud sügavust. On palju seda muusikat hästi laulvaid noori lauljaid, aga keegi ei tea ega näe, kui sügavalt see muusika tuleb, kas iga sõna on teatud kaaluga ja tuleb tõesti südamest? Selles mõttes on parim kuulata jazzlauljaid, nagu Billy Holiday, Ella Fitzgerald, Frank Sinatra, kuid oluline on mitte kellessegi väga kinni jääda. Lõpuks peab ikkagi olema ise, mitte lihtsalt kedagi jäljendama, rõhutab Helin-Mari olulisust leida muusikas ja muusikuna oma, enda jaoks kõige loomulikum tee.

Teades perekondlikku tausta, üllatuvad ehk paljud, et omaaegse kuulsa laulja ja laulupedagoogi Aleksander Arderi pojapojatütre jaoks ei ole muusikutee paratamatus.



Trio liikmed: Teet Raik (akustiline kitarr, metsasarv), Ara Yaralyan (kontrabass) ja Mart Soo (akustiline kitarr). Helin – Mari Arder laulab ja mängib marakat.

Perekond andis küll kõigile neljale lapsele võimaluse ennast muusikaliselt arendada, aga edasine valik oli oma. Tõsi, lastest ükski ei ole muusikast eriti kaugele läinud.

Muusikalise mitmekülguse on Helin-Mari saavutanud tänu keelteoskusele. Prantsuse keele ja kirjanduse õpingute kaudu Tartu Ülikoolis jõudis ta prantsuse šansooni ja portugali keelse bossanovani. Ilma keelteoskusest oleks väga raske. Esiteks sõltuks laulja alati tõlkijatest ja teiseks läheb teatud mõttes alati midagi kaduma, kui esitada lugu mitte originaal-, vaid mõnes muus keeles. Seda suurem oli üllatus, et esimene päris oma plaat just eestikeelsete lauludega tuli. Helin-Marile tundub, et eesti lainel võiks jätkata, sest eesti keel on ilus ja läheb eesti inimesele südamesse. Oleks aga ka hea meel, kui avaneks võimalus tekitada väike kontsertide sari šansoonist, bossanovast, sambast jne. See on unistus.

Lisaks jazzilikus võtmes esitatud eesti muusikale on varuks veel üks üllatus. Nimelt astub nii helilooja kui sõnade autorina üles ka Helin-Mari ise. On's temas peidus viisisepp ja värsitaidur? Helin-Mari arvates on muusik helilooja isegi siis, kui ei kirjuta ühtegi lugu, sest jazzis peab ta tegelikult loo enda kaudu uuesti looma. Ei pea alati ootama muusikat, kes ütleks, et kirjuta nüüd! On vaja võtta hetk ja kirjutada. Kuid praegu, olles haaratud õpingutest Soomes, seda vaikusehetke lihtsalt ei ole. Tihti tuleb idee keset tänavat, kuid ei ole kuskile joosta, et seda kirja panna.

Soomes omandab Helin-Mari kõrgharidust jazz- ja poplaulu ning muusikapedagoogika erialal. „On inimesi, kes arvavad et jazzmuusika on üks tohutu klimberdamine, kus on oluline ainult tempo, kiirus ja hästi palju noote. Tegelikult vastupidi, need on väga valitud noodid. Tänapäeva jazzmuusika on juba nii keeruline, et kõikidele oleks haridust vaja. Oleks meil bluesiajastu, siis inimesed õpiksid ja areneksid koos mängides, üksteise kaudu. Pärast sõda ei toimunud Eestis selle muusika normaalset arengut, ei saanudki toimuda. Muusikud pidid teadmised ise otsima ja need olid ikkagi poolikud. Eesti jazzmuusika jäimõnes mõttes 1920-30ndate aastate tasemele. Muusika aga peab arenema. Jazzmuusika oli omaegne kõrgmuusika ja nüüdne popmuusika on sellest välja kasvanud.”

Eestis igatseb Helin-Mari väga paikade järele, kus oleks elav muusika ja saaks esineda. Praegu ei olegi püsivat kohta, kuhu saaks kutsuda ennast kuulama, kurdab lauljatar, kes ansambli Noorkuu korraldataval vokaalkonkursil Estvokaal on eelmisel kahel aastal pidanud alla vanduma vaid jazzlauljale Sofia Rubinale. Milliseks kujuneb mõõduvõtmine vokaalansamblite ja solistide seas tänavu, mil üritus on esmakordselt rahvusvaheline, saame kuulda 19. märtsil Tartus, Vanemuise Kontserdimajas.